

השותפין פרק חמישי נדרים

והכור שבאמנוע (א) כדמפרש בשלהי פרק בתרא לעירובין (דף קד.)
דבר של אומה העיר של שניהן הן: והספרים. ספרי תורה
 ששניהן נתנו בהן מעות עם אנשי אומה העיר: והכופר חלקו לנשיא.
 בגמרא מפרש לה: שהכופר לנשיא א"ל לומר. ע"י אחר אכל הכופר
 להדיע זריח לזכות וצוה כח נשיא יפה
 מנח הדיוט: כהווייתו. שכן דרך נשיא ללוק
 כבוד לנשיא: **גב' תניא רבי יהודה**
אומר אנשי גליל קנטרנין הן. כעסנים
 הן: וכתבו. מדבר של אומה העיר
 לנשיא כדי שיהו אלו ואלו מותרין בהן:
מתני' המודר הנאה מחזירו ואין לו
מה יאכל. הן ממתינות איתי נמי
 לעיל בל"ד פירקין (ד' מג.) אלא להבטח
 לא נקט לה אלא משום דיוקא משום
 דבעי למיתנא עלה הפקר דפליג בה
 רבי יוסי: **ויהא העון סנוי בראשו**.
 שיהא אצו המודר הנאה אוכל על ידו:
אמרו חכמים כל מתנה שאינה. כל
 כך ברשות המודר שאם הקדישה אינה
 מוקדשת אינה מתנה: **גב' מעשה**
לפסור. דברישא קמי המודר הנאה
 וכו' וקמי תקנתא דמלי למעבד
 כה"ג והדר תני מעשה וכו' לסמור
 דבריו הראשונים: **חסורי מחסרה**
והי קמי. בממתינות המודר הנאה
 וכו': **ואם הוכיח סופו על החלוא**.
 שלא נתן לו אלא על מנת שיתן לוה
 ויאכל אסור ומעשה נמי וכו': לא
 שנו. דאינה מתנה אלא דלמיר ליה
 (א) והינן לפניך דמשמע דהי"ל והינן
 נתונין לך אלא על מנת שיבא אבא
אכל אמר ליה וכן לפניך שיבא אבא
ויאכל מדעתיה הוא דקא אמר ליה.
 דהכי משמע והן נתונין לך והס דעתך
 שיבא אבא הוא דוקא לו: ע"א אמר
 רבא על תירוק ותימנא דליבא חילוק
 בין והינן לפניך בין והן לפניך דודאי
 תרוייהו אסירי דהא סעודתו מוכחת
 עליו שלא נתן לו אלא על מנת שיבוא
 אצו ויאכל דה"ל כמ"ד והינן לפניך:
 כיפי

שלך אלא שתהא אתה ואבך אוכלין ושותין ומתריצין זה לזה ויהא עון
תלוי בראשו (א) אמרו חכמים וכל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא
 מוקדשת אינה מתנה: **גב' מעשה** לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני
 (ב) ואם הוכיח סופו על תחילתו אסור ומעשה נמי בבית חורון באחד דהוה
 סופו מוכיח על תחילתו אמר רבא לא שנו אלא דאמר ליה (א) והינן לפניך
אלא כדי שיבא אבא אבל א"ל שיהו לפניך שיבא אבא מדעתך הוא דא"ל
לישנא אחרינא אמרין לה אמר רבא לא תימנא מעמא דא"ל והינן לפניך הוא
דאסור אבל א"ל הן לפניך שיבא אבא ויאכל מותר אלא אפילו אמר
ליה הן לפניך יבא אבא ויאכל אסור מאי טעמא סעודתו מוכחת עליו
 ההוא

דמתני' דקמי כל מתנה שאינה שאם הקדישה אינה מוקדשת וכו' ולא קמי כל מתנה שאם הקדישה אינה מוקדשת וכו' משום דתנא הכי קאמר
כל מתנה שאינה כלום כו' שהיא בהערמה שאם הקדישה אינה מוקדשת אינה מתנה והכי רבי ירמיהו בעי וכו' אין
אדם נותן מתנה על מנת שלא יקדישה כיני ממתינא כל מתנה שהיא בהערמה שאינה שאם הקדישה תהא (א) מוקדשת אינה מתנה:
גב' ומה תקנתא. שלא הי אסורין: **מעשה לפסור**. לא לסתור ממש קאמר דהכא שאני דלמיר ליה והינן לפניך אלא הכי פריך
 כיון דמעיקרא תנא שהי היכי עובדא דלמיר דלמיר דתנא למיתמי מעשה לסייעיה למאי דתנא דברישא: **ואם הוכיח סופו**
על החלוא. שהוכיח סוף דבריו על חמתן שאינן אלא בהערמה ובגון ממתן בית חורון דלמיר ליה ויבא אבא ויאכל לפניך אבל כל
 שלא אמר בפירוש אע"פ שהענין מוכיח בעצמו דלא יהיב ליה אלא כי היכי דליתני מותר אפי"ה הויא מתנה: לא שנו אלא דלמיר ליה
 (א) והינן לפניך. דהוי תנאי גמור אבל א"ל ויבא אבא מדעתך הוא דלמיר ליה ולאו מתנה גמורה היא אלא דאי בעי עבדי
 הכי וכדלמירין בפירוש (ב) (ב) כההוא דלמיר הבו ד' מאה זוזי לפלניא ולנסיב דברתי דלמיר (א) רבא ד' מאה זוזי שקיל דברתי אי בעי נסיב אי בעי
 לא נסיב: (ג) אאמי לה אמר רבא לא תימנא מעמא דא"ל והינן לפניך הוא דאסור אלא אפילו אמר רבא לא תימנא מעמא דא"ל והינן לפניך הוא
 עליו. דהכי דבעלמא ויבא לאו תנאי הוא הכא שאני משום דלאן סהדי שאין אדם מכין סעודה לנשואי בנו ונותנה לאחר הלכך סעודתו
 מוכחת עליו דמאי דלמיר ויבא אבא לתנאי גמור קאמר. מיהו כתב הרשב"א ז"ל דדוקא כשאמר קן צענת מתנה אכל לאחר מכן לא
 כיון דצענת מתנה לא אמר מיד. אכל הרב רבינו משה בר מיימון ז"ל כתב (בפ"ה מהל' נדרים ה"ו טו) דלפ"י לאחר שהא אסור ויתנה מתנה:
 והוא

לנשיא מודות הראשונים: כל מתנה שאם הקדישה אינה מוקדשת וכו'. כלומר
 אינה מוקדשת אינה מתנה גם לנשיא מינין ואסור אצו ליכנס בתר ותי"ה והא אמר מתנה על מנת להחזיר שמה מתנה
 וי"ל דהתם כל כמה דהחזיר הוי מתנה גמורה לכל מה שיבא אכל הכא אין בידו להקטנה לשום אדם אלא תנא אלא
 כדי שיבא אבא: אבאי בירבא. המודר כיון שמתיר כח חלקו לנשיא: קמי אבותיהו: רבא בידו אבות שלום ויכריחוהו שמתכו
 חלקיהם לנשיא: מעשה בתורה. דעד השתא לא חוית מתנה גמורה: ואם הוכיח סופו על תחילתו. פירוש סוף דבריו
 כגון שסיים ואינן לפניך אלא כדי שיבא אבא ויאכל אסור אלא אפילו אמר רבא לא תימנא מעמא דא"ל והינן לפניך הוא
 ע"ל. שלא היה דעתו ליתן אצו שיבא אצו:

ואסורין דבר של אומה העיר שהם דרים זה מפני שאין לנשיא
 עיר אחרת חלק בהן שהרי יכולין למכור ז' עובדי העיר בעמנו
 אנשי העיר והווי להו כשותפין שאסורין זה על זה: והפיצה. שנותנין
 עליה ספר תורה לקרות והספרים שקורין בהן: והכופר חלקו לנשיא.
 מפרש בגמרא דה"ה כי קתני
 יכתבו חלקו לנשיא דכתיב שרי כדתיקו
 נותן לאחר משום מתנה והלה מותר
 בה: שהכופר לנשיא אין לריך
 לנומ. שמד שכתב לו שטר מתנה
 קנה אע"פ שלא וכה אדם צבילו
 משום דלפיה כח הנשיא: ולא דברו
 נשיא אלא צוהו. שאין אדם סומך
 להקטנה לאדם אחר דמספיק שמה
 יאסרנו עליו ולפיכך נהגו לכתוב לנשיא
 שאין דרכו לאסור הנאמרו על הצריית.
 וקשה לי לרצנן דלמירי דלמד זה ואלד
 זה צריכין לזכות אם כן מאי קמ"ל
 מתני' הא מנן לה מרי זמני נותן לאחר
 משום מתנה והלה מותר זה צלמא
 לרבי יהודה קא משמע לן דלמירי ריך
 לזכות אלא לרצנן מאי קמ"ל ונראה
 דעיי דקמ"ל דלמירי דלמירי הלה מסתלק
 ממה שנתן שעדיין משתמש בצריית
 כדמחילה שרי ללא תימנא הערמה
 בעלמא היא ואסור ומתני' דקמי
 ואסורין דבר של אומה העיר רבנן
 היא ולא רבי אליעזר בן יעקב כדאמר
 לעיל דבית הכנסת כחצר שאין בה דין
 חלוקה דמי הילכך כיון דלפסיקא
 הילכתא לעיל כו' אליעזר בן יעקב
 ליתא למתני'. ויש לתמוה על הרמב"ם
 ז"ל שפסק בפ"ו מהלכות נדרים (ה')
 ד ה (ו) כרבי אליעזר בן יעקב ופסק
 נמי למתני' וכבר השיגו הרמב"ם ז"ל
 בהלכותיו הנה מוזי שטרך לבי תרי:
 המודר הנאה מחזירו וכו'. הן
 מתני' תנן לה בפירקין דלעיל (דף מג.)
 ולא נשנית כאן אלא צבילו דבר
 שנתחדש בה שאם הוכיח סופו על
 תחלתו הערמה הוי ואסור: והי
 משיא אס בנו. מדיר היה משיא את
 בנו: כל מתנה שאינה שאם הקדישה
 אינה מוקדשת אינה מתנה. כלומר
 דהיי דמתנה על מנת להחזיר שמה
 מתנה אע"ג דאם הקדישה אינה
 מוקדשת וכדלמירין בפרק יש נוחלין
 (ב"ב א' קא): דעל מנת שתחזיריה ליה
 הקדישו אינו קדוש דלמיר דחוי ליה
 קאמר ליה שאני התם דמי"מ לשעתה
 מתנה היא אכל מתנה זו של בית
 חורון אפי"ה לשעתה אינה שלא נתכוון
 להקטנה לו כלל אלא שתקרא על שמו
 כדי שיהא אצו מותר בה והיינו לישנא

לנשיא. ובגמרא מפרש: (א) ויהא העון סנוי בראשו. שיהא אצו המודר הנאה אוכל על ידו: אמרו חכמים כל מתנה שאינה מוקדשת אינה מתנה: גב' מעשה לפסור. דברישא קמי המודר הנאה וכו' וקמי תקנתא דמלי למעבד כה"ג והדר תני מעשה וכו' לסמור דבריו הראשונים: חסורי מחסרה והי קמי. בממתינות המודר הנאה וכו': ואם הוכיח סופו על החלוא. שלא נתן לו אלא על מנת שיתן לוה ויאכל אסור ומעשה נמי וכו': לא שנו. דאינה מתנה אלא דלמיר ליה (א) והינן לפניך דמשמע דהי"ל והינן נתונין לך אלא על מנת שיבא אבא אכל אמר ליה וכן לפניך שיבא אבא ויאכל מדעתיה הוא דקא אמר ליה. דהכי משמע והן נתונין לך והס דעתך שיבא אבא הוא דוקא לו: ע"א אמר רבא על תירוק ותימנא דליבא חילוק בין והינן לפניך בין והן לפניך דודאי תרוייהו אסירי דהא סעודתו מוכחת עליו שלא נתן לו אלא על מנת שיבוא אצו ויאכל דה"ל כמ"ד והינן לפניך: כיפי

יד א ב ג ד מיי פ"ו
 מהל' נדרים ה"ב
 וה"ג סנה לאחי רמב
 טושי"ע י"ד ח"י רבד:
 ה"ו ה"ו מ"י שם ה"ל די
 טו טו סנה שם
 טושי"ע י"ד ח"י רבא ספי
 ט וטושי"ע ח"י רבא ספי
 טושי"ע ה"י רבא ספי

תוספות

הרבה ויבחיין ובית
 הכנסת. אמר
 כרצנן דלמירי כחצר דלמיר
 כרייה: אבאי בירבא
 ובבית הכנסת. יש לקרק
 לנאורה משמע דלמיר
 כרצנן דלמירי אין צרייה
 ולא אמר האי צרייה
 דמתניין דעויל צל קמי
 קמח"ל כמו כחצר לרבי
 אליעזר ובפרק בתרא
 דבי"ה (דף טו.) גבי צור
 דמתניין דעויל צל קמי
 דלמירי דהכא את
 ליה צרייה ולכן מותר
 צור משום דהאי צרייה
 קמח"ל והאי צרייה
 צרייה הנהגה ודברים של
 אומה העיר ויש לחלק
 [במחלוקת] מים מן הצור
 בהא סבר תנא דיש צרייה
 בהא שהוא מחלקו מחלק
 חזירו אכל להשתמש או
 להכנס דבר שחזירו שומק
 והאי ליה להו צרייה
 דהוי מלי למיתמי
 דשמיין מותרין לנארות
 מצור צבירי בפרק דר
 (עירובין ה"ג) עוד נראה
 להר"י שמהל' מאיר"ה
 ז"ל דטובא דהתם סברה
 כפסדא דריש פירין דרצנן
 ספרי שפיר דיש צרייה ולא
 ספרי אלא צביריה) ששם
 קמ"ל דלמירי דלמירי של
 אומה העיר אכל דבירי
 לפי שהוא לכל העולם:
 והתיבא. ארון שותנין
 ודבירי. ה"ה ודבירי. הו
 גרין לקנות ספרים משל
 צבור ללמוד בהם בני העיר:
 והבויב חלקו לנשיא.
 מפרש בגמרא דה"ה קמי
 לקנות ספרים משל
 והא דלעיל גבי תנאי לא
 קאמר דן תקנתא דלמיר
 שיהא מותרת ממש אין
 תקנה לת אומה לנשיא
 אלא היא דמתיקרא מיי מין
 כל דבירי הלא מיוחדים
 להם לא יפסדו אם יכתבו
 חלקם לנשיא שגם אחר
 קי יוכלין ללוק וליטות
 שישאו לא יקפיד עליהן
 שישגם לו אינה מיוחדת
 שהי היא לכל בני העיר
 ולנשיא לאו דוקא ה"ה
 אם לאת מצי העיר
 אלא לרווחא דמיתנא נקט
 דמתנא לקמן לא דברו
 חכמים אלא בהווי והטעם
 לפי שחלקים כבוד לנשיא
 אי"ן כיון ששנו מתחילין
 לעשות תקנה בתקוה ויש
 לו לעשות התקנה הטובה
 שזכר ואם נתקן שמתנה
 לאת מצי העיר שגם
 הוא ידיר אחר מתכיר
 הלא אכל הנשיא אינו רגיל
 לדיר ולהקפיד על ישראל:
 אין צריך קבולה. דאלס
 חו ולכן מקני שכתבו
 לנשיא דלמיר לריך לקנות
 ששמיין ימחו לזכות ואמי
 לירי תקלה: שכבר בתבו
 אביהם. כלומר ויחוס כחמו

הגהות הב"ח

(א) במשנה ואחר כותב
 להדיעו שהטוב לנשיא אין
 צריך לל"ל ויבחינה מה בין
 כותב לנשיא לכותב להדיעו
 מנח: (ב) שם במשנה
 שהיא אצו מודר מינו
 וכו' וסעודה תמוס לך
 במתנה ואינן לפניך אלא
 וכו' אמר לו אם שלי וכו'
 א"ל לא נתיא שלי וכו'
 אמר לו לא נת לי אלא
 שכן: (ג) שם מלי בראש
 (אמרו חכמים וכו' אינה
 מתנה) תה"מ פ"ה ס"א
 וכשבה הדבר לפני חכמים
 הוכיחו אמרו כל מתנה
 שאינה שאם הקדישה אינה
 מוקדשת אינה מתנה:
 (ד) גב' דלמיר ליה ואינן
 לפניך וכו' שיבא אבא וכו'
 אכל א"ל וכו' שיבא אבא
 וכו' מדעתך וכו' דלמיר:
 ואינן לפניך הוא דלמיר
 (ה) רש"י ז"ל והי"ל והי"ל
 שצבאלת הדרך כדמפרש:
 (ו) ד"ה לא שנו וכו' דלמיר
 ליה ואינן לפניך אלא
 וכו' ומשמע דכתיב אמר
 ליה ואינן נתונין וכו' והס
 נתונין לך ואם דעתך
 שיבא אבא הוי קורא לו
 ע"א אמר וכו' חילוק בין
 דלמיר לפניך בין וכו' נמאן
 ואינן ואינן לפניך:

מוסף רש"י

והיה משיא את בנו.
 והיה ספק לומר את
 אצו לטעמו (רשב"ם)
 ב"ב קד"ו. ויהא עון
 תלוי בראשו. שעל ידי
 אמי מקבל מתנה שכן
 והוא אינה מתנה מנאחס
 חילוקין ומהו זה משל
 זה וקצתיהו אלא יתל
 (שם). כל מתנה שאינה
 שאם הקדישה תהא
 מוקדשת. כלומר כל
 מתנה שאין דין לו טוג
 בה עשהה מוקדשת אם
 הקדישה אינה מתנה.
 הואל ויגלה דעמו שעל
 מנת כן מתנה לו שלא
 יקדישה (שם). סעודתו
 מוכחת עליו. דכשזכר
 שזכר אצו הוא עשה
 ולא מתכוין לתת לו מתנה
 גמורה (שם).

פירוש הרא"ש

והבאר שבאמצע הדרך.
 שכן צל ללוק
 יבא על מנאחוה עליו
 גולה: הרבה והשווקים.
 דעביר: והתיבא. שנותנין
 בה ספרים: והספרים.
 שקאחוס בני העיר ללמוד
 בהם: ובגמרא מפרש:
 לנשיא. ובגמרא מפרש:
 זה ואין לו מה יאכל.
 יבא על מנאחוה עליו
 מותר: כל מתנה. כל מתנה
 שאינה מתנה לנשיא שלא
 מעיקרא תנא שהי היכי עובדא
 דלמיר דלמיר דתנא למיתמי
 מעשה לסייעיה למאי דתנא
 דברישא: ואם הוכיח סופו
 על תחילתו. פירוש סוף דבריו
 אלא אבא ויאכל אסור מאי
 טעמא סעודתו מוכחת עליו
 עמך כי הכל שכן: